

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi'a si Dumineca.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. 50 cr. — Tiera esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLIII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 8.

Dumineca, 27 Ianuaru 8 Februaru

1880.

Recunoscerea independentiei Romaniei.

Brasiovu 26 Ianuaru 1880 st. v.

Acuma ese la lumina, ca caus'a traganarei recunoscerei oficiale a independentii Romaniei de către Germania, Franța si Angli'a, a fostu cestiunea rescumperarei drumurilor de feru romane. In adeveru cabinetulu germanu a facutu dependentu recunoscerea statulu romanu dela regularea unei afaceri, care nu stá in nici o legatura cu tractatulu dela Berlin.

Faptulu acest'a ilu constata acuma organulu lui Gambetta „La République française“ intr'unu articulu foarte importantu, din care reproducem mai la vale unele pasagie. Diuarulu parisianu, esprimandu-si parerea de reu pentru traganarea nejustificata a unei cestiuni internationale atátu de insemnate, cá aceea a recunoscerei independentii Romaniei, ne dá se cetimu totodata multu printre síre.

Romani'a cu mare resignatiune a deschisu Evreilor calea spre impamentenire si astfelu implinindu tóte cerintiele tractatulu dela Berlinu marile poteri nu mai erau in dreptu ai refusa recunoscerea oficiala. Acést'a o recunósce „Republic'a francesa“. Franța si Angli'a, adauge ea, erau gat'a a-si implini datori'a față de Romani, candu eata cá Germani'a vine a face o noua dificultate. „Nu vomu recunósce statulu romanu pēna nu va rescumperá drumurile de feru,“ a disu d. Bismarck si ce a respunsu Franța si Angli'a? Ale doue mari state apusane, ne spune organulu lui Gambetta, n'au voitu se turbure intielegerea ce ammise intre ele si Germani'a in cestiunea romana si de aceea au asteptatu pēna s'a votatu la Bucuresti legea de rescumperare.

Nimicu nu putea se documenteze in modu mai fragrantu preponderanti'a cea mare politica a Germaniei in Europ'a si situatiunea anormala, ce a creat'o in relatiunile internationale ale statelor europene, cá acésta marturisire. Este in adeveru straniu, cá intr'o cestiune atátu de clara, cá cea romana, poteri atátu de mari, cá Franța si Angli'a sau supusu unui capriciu alu guvernulu germanu, care a adausu la conditiunile tractatulu o cerintia a s'a particulara?

Procederea guvernulu germanu, pe care „Republic'a francesa“ o numesce cu terminulu celu mai linu „neregulata“, caracteriséza destulu de lime starea actuala a politicei europene. Forti'a radi mai pre susu de tóte si pre candu diferitele guverne asigura in actele lor, cá ele nu póta de nimicu mai multa grige cá de executarea fidela a tractatulu dela Berlinu, volnici'a celu mai tare ni a presenta in tóta golataea ei.

Ce ar' fi facutu Romani'a, déca fiecare din poteri semnatare ar' fi pretinsu dela ea implinirea unei conditiuni particulare nementionate in tractatu? In acést'a intrebare „Republic'a francesa“ a nemeritu bub'a. In adeveru ce valóre mai potu avé contractele internationale déca poteri, cari le-au facutu, voiescu se profite numai de drepturile, ce se acorda, dér' nu se supunu totodata si la datoriile, ce le impunu acele tractate?

Organulu parisianu este cu dreptu ingrigeatu pentru urmarile ce le-ar' poté avé o asemenea stare de lucruri si se teme, cá nu cumva actiunea partiala germana in cestiunea romana se stabilésca cu precedentu periculosu pentru independenti'a micelor nationalitati, cari sunt in periculu, cá aceea ce li se dá cu-o mana, se li se ié cu alta.

S'a disu cá principele Bismarck este foarte jalusu a tractatulu dela Berlinu, pe care ilu considera opera a s'a. De aci ar' urmá cá elu se contribuie a usurá, nu inse a ingreună executarea a celui tractatu. Cancelariulu germanu inse nu este omulu acela, care, in urmarirea pianurilor sale, se impedece de esigentiile independentiei micelor

nationalitati. Asia cevasi se impotrivesce naturei adeverate a Prussului. Principele Bismarck are se multumésca succesele sale numai modulu necrutiatu cu care a procesu față de micile state germane, pe cari le-a facutu un'a dupa alta vasale ale Prussiei, cumu s'ar' poté dér' asteptá cá densulu se 'si schimbe natur'a acuma la betranetie?

Caus'a dreptulu si a libertatii in Europ'a isi póte continuá calea racului. Ce importa? numai interesele statulu germanu bismarckianu se fia asigurate.

Ne miramu cumu mai póte vorbi „Republic'a francesa“ sub asemeni impregiurari de „Europ'a“ si de-o vointia a ei. Déca Germani'a se abate dela calea drépta si Franța cu Angli'a, desi vedu acést'a, totusiu nu se potu desparti de ea, unde a remasu Europ'a cu vointi'a si cu interesele ei?

Franța semte situatiunea penibila, care o sílesce, cá se urle cu lupii pe cátu timpu se vede inca slaba! „Republic'a francesa“ dá espressione viua a acestui sentimentu, ear' Romaniloru nu le remane alt'a decâtu a se mangaiá cu speranti'a, cá lucrurile nu voru remané totu in starea de adi.

Itali'a a fostu mai fericita, cá Franța, cáci a potutu se se desparta de Germani'a si se 'si implinésca datori'a față de tíera-sora din Orientu. De s'ar' adeverí odata, cá si celelalte trei puteri au recunoscutu independenti'a Romaniei, cáci ne e téma, cá nu cumva in momentulu celu din urma Germani'a se le mai puna Romaniloru o noua conditiune si Franța se fia earasi lipsita de ocaziunea de a se impacá cu ei!

Cronic'a evenimentelor politice.

In siedinti'a dela 30 Ian. a. c. a camer'a ungara a primitu cele doue proiecte de lege, cari le amu publicatu in numerulu antepenultimu alu fóiei nóstre si cari au de scopu, de a veni in cátuva in ajutorulu poporatiunei, care a suferitu atátu de multu in urm'a calamitatiloru aniloru din urma. Vomu vedé ce se va poté face cu unu milionu de florini, cáta sementia se va imprumutá bietiloru si ce ajutore li se voru dá. Mai multi deputati au aratatu, cu ce crudime procedu esecutorii de dare chiaru si in comunele cele misere si au cerutu departarea lor. Primulu-ministru Tisza a declarat in fine, cá acolo unde va fi de lipsa se voru sistá esecutiunile. Asemeni asiguratiuni s'au datu si mai inainte si totusi esecutorii si esecutiunile nemilóse sunt pretitendeni in flóre.

Ministrulu de finance comite Szapáry a retrasu in siedinti'a dela 3 Febr. cele doue proiecte de lege privitoare la prelungirea terminulu de plata a obligatiuniloru de desarcinarea pamentulu si a obligatiuniloru de dijm'a la vinu, si in loculu lor a prezentatu alte trei proiecte noue, cari spera cá nu voru intempiná atata opositiune, si adeca unu proiectu asupra acoperirii anuitatiloru de amortisare a capitaleloru imprumuturiloru de statu, altulu asupra solvirei obligatiuniloru de desarcinarea pamentulu, si alu treilea asupra platirei obligatiuniloru de dijma la vinu.

Diuarulu „Pester Lloyd“ i se scrie dela Vien'a cá cercurile influente militari de acolo s'ar' ocupá seriosu cu cestiunea de a se fortificá Vien'a. Cu privire la acést'a i se impartasiesce diuarulu „Deutsche Ztg.“: Nu se póte negá, cá cercurile nóstre conducetóre si cu deosebire administrati'a nóstra de rebelu urmarescu mesurile militare ale Germaniei, Russiei si Italiei cu acea seriositate, care trebuie se i se dè. Cu tóte astea se póte considerá, cá faptu, cá in cercurile nóstre influente militare, nu s'a luat in considerare nici acuma nici mai inainte planulu unei fortificari a Vienei. Dupa ce s'a constatat, cá fortificarile nóstre la fruntari'a italiana si russésca sunt nesuficiente si guvernulu cu tóta astea a evitatu de a marí sarcinele poporatiunei prin cererea

unui creditu pentru perfectionarea fortificariloru dela fruntaria, e afara de ori-ce indoiéla, cá administratiunea nóstra de rebelu se va ocupá abia atunci seriosu cu cestiunea fortificari capitalei, candu va fi satisfacutu mai antaiu necessitatii faptice de fortificare la punctele cele mai amenintiate ale fruntarielor.

In fine se anuncia din tóte partile cá recunósce rea Romaniei din partea Germaniei, Franței si Angliei este „aprópe“ de a deveni unu faptu complinitu si cá intre cele trei cabinete s'au inceputu purparleuri in privinti'a acést'a. Fórte importantu este ceea ce scrie in cestiunea recunoscerei organulu lui Gambetta „La République Française“ dela 31 Ianuaru.

„Republic'a francesa“ dupa ce constata, cá camer'a romana a primitu proiectulu privitoriu la rescumperarea drumurilor de feru, dice, cá afacerea acést'a o intereséza puțin, inse cu tóte aceste se bucura, cá proiectulu a fostu primitu, din cauza, cá prin acestu votu alu camerei romane s'a delaturatu si celu mai micu obstaculu pentru recunoscerea oficiala a independentiei Romaniei de către Germani'a, Franța si Angli'a. „Rep. Fr.“ arata apoi, cá tóte mergeau bine, Romani'a a stersu din constitutiunea s'a articolulu de esceptiune in contra Evreiloru si Europ'a a tinutu contu de judecátile guvernulu romanu, atunci Germani'a a venitu cu-o alta dificultate, care n'avea a face nimicu cu tractatulu dela Berlin. „Franța si Angli'a, doritóre de a nu turburá intielegerea ce domnise intre ele si guvernulu din Berlin in cestiunea romana, cá in tóte cestiunile ce priveau tractatulu nu voiescu se se desparta de actiunea germana, cu tóte cá ele erau cu totul straine de cestiunea rescumperarii drumurilor de feru romane.“ Situatiunea acést'a anormala si penibila, dice „Rep. Fr.“, incetéza prin votarea acelei legi si nu mai remane celoru trei puteri de cátu de a ascultá dorintiele Romaniei, apoi continua asia:

„Procederile neregulate, in materii internationale, au numerose inconveniente; celu mai mare, fara contestare, este acel'a de a stabili precedente, pe cari mai tardiu, aceia cari cauta a inlaturá esecutarea contractelor europene le potu invocá spre a-si justificá opositiunea. E de doritu, cá acestu incidentu se nu creeze unu precedentu in pagub'a miceloru nationalitati. Ce ar' fi facutu Romani'a, déca fia-care dinu semnatarii tractatulu dela Berlinu ar' fi subordonatu sanctiunea independentiei sale la nesce esigintie particulare nementionate in tractatu? In aceste conditiuni, recunoscerea principatulu ar' fi potutu fi amanata la Calendele grecesci. Se va dice, cá e anevoia de a inscrie pretensiunile fiacaruia intr'unu tractatu, acést'a e adeveratu; dér' nu e mai puțin siguru; cá, déca ar' fi primita doctrin'a, cá cei mai mari au dreptulu de a face de mici se tréca pe sub furcile lor caudine inainte de a dá urmare dispositiuniloru unui contractu internationalu, s'ar' sferí cu independinti'a miceloru nationalitati. Atunci ar' fi cu totul de prisosu de a se ocupá de ele si de a le dá cu o mana aceea, ce li s'ar' luá cu cealalta. Din acestu punctu de vedere guvernulu din Bucuresti trebuie se se semta fericitu, cá a scapatu asia de usioru; si-lu felicitamu pentru acést'a esprimédu dorinti'a, cá se nu se caute in micile tribulatiuni, pe care le a strabatutu unu pretestu, de a face, cá se'si platésca indepenainti'a aceia, cari in viitoru si-o voru dobéndí.“

Ministrulu de instructiune romanu d. Nicolae Cretulescu este numitu tramis extraordinariu si ministru plenipotentiaru alu Domnitoriului pe langa M. S. Regele Italiei. In urm'a acést'a, d. Cretulescu demissionandu din postulu de ministru, d. B. Boierescu ministru de esterne este insarcinatu cu interimulu ministerulu cultelor si alu instructiunei publice.

„Romanulu“ ne spune, că A. S. principi pe le Bulgariei va sosi adi, Sambata, in Bucuresci. Elu va plecá dela Giurgiu, cu unu trenu espresu spre Bucuresci si va descinde de-a-dreptulu la palatulu domnescu, unde va fi asteptatu cu prandiulu. Dupa vreo doue dile A. S'a isi va urmă caletori'a spre St. Petersburg. — Pentru ce se duce principele Bulgariei la Petersburg, pentru că se se planga la Tiarulu asupra marilor greutati, ce le intempina guvernulu seu constitutiunalu la Bulgari, séu pentru că se 'si petréca cu ocaziunea iubileului de 25 ani alu Imperatului rusescu? Acést'a din urma este mai verisimilu, căci ce i-ar' si ajută plangerile?

Negresitu, că totu pentru iubileu s'a reintorsu si Imperatés'a Rusiei la Petersburg. Se anuntia că Austria va fi reprezentata la serbare prin archiducele Albrecht.

Intr'aceea Nihilistii nu incéta cu amenintariile si autoritatile rusesci cu persecutiunile. Politia din Petersburg a descoperitu acolo earasi o tipografia secreta, a confiscatu unu diariu nihilistu si a arestatu doi barbati si doue femei nihiliste. Tipografi'a se aflá intr'o locuinta din alu 5-lea etagiu. Aci locuiau unu Nihilistu si doue Nihiliste sub numele falsu „Biszenko cu soçi'a si cu-o bucatarésa.“ Politiaii cari i-au descoperitu au avansatu si au capetatu ordinulu Vladimir. Intr'unu numeru confiscatu alu „diarului revolutiunariu „Narodnaja Volja“, se afla si o programa detaiata a Nihilistiloru.

Diuarulu „Novoje Wremja“ din Petersburg se intréba, déca pres'a germana n'a facutu atât'a scotomtu despre reformele operate in armat'a russa in urm'a resbelului Turciei si n'a strigatu in contra unoru pretinse concentrari de trupe in Poloni'a, de câtu numai cu scopulu de a justificá in ochii poporatiuniloru sporirea sarcineloru militare si budgetare? In casulu acest'a, dice acelu diuaru, Germani'a ar' face mai bine se marturisésca pe façiá, că adeverat'a causa a ingrigiriloru sale se afla la apusu, ér' nu la resaritu. In adeveru, „Novoje Wremja“ pretinde, că budgetulu militarulu alu Franciei si distribuirea actuala a fortieloru sale militare sunt cu multu mai ingrigitoare pentru Germani'a de câtu inarmarile russe, si crede că, déca diuarele din Berlinu se acatia de Russi'a, este numai de téma de a nu iritá pré multu nervii natiunei franceze.

„Gazet'a (rusa) din Petersburg“ crede, din contra, că Germani'a este in contr'a Rusiei, si numai in contra ei. Cetitorii nostri, dice acelu diuaru, sciu câtu s'au escitatu in contra nóstra poporatiunile germane. Nu este veditu, că in contra nóstra e indreptatu proiectulu presintatu Consiliului Federalu? Dér' atunci se pune intrebarea urmatóre: care parte va fi de adi înainte mai preponderanta, Russi'a séu Germani'a aliata cu Austri'a si déca aceste dóue puteri, cu armatele loru actuale nu amenintia pe Russi'a, se póte óre dice, că Russi'a le amenintia? — „Gazet'a din Petersburg“ arata apoi, că Germani'a si Austri'a intrunite ar' poté pune pe picioru 2,433,044 si 63,036 oficeri, la care Russi'a nu ar' opune de câtu 43,880 oficeri si 1,786,430 soldati; „fara a numera, dice ea, că trebuie se ocupamu Caucasulu, Asi'a Centrala si provinciile cele mai departate ale Siberiei, si cá la noi distantiile se numera prin cifre neaudite in Europ'a apuséna. Cine amenintia dér' si cine este amenintiatu? Armat'a nóstra represinta abia dóue treimi din armat'a austro-germana. Germani'a nu are nici unu cuventu de a se teme de Russi'a; ea ar' trebui se aduca mai bine unu omagiu iubirei in adeveru estraordinara ce avemu pentru pace.“

Diuarele germane se ocupa de unu nou procesu alu faimosului constructoru (séu destructoru) de drumuri ferate. Processulu va avé locu la Magdeburg intre guvernulu prussianu si dr. Strussberg, financiarulu bine cunoscutu. Guvernulu prussianu a cumperatu lini'a, care léga Hanovr'a cu Altenbecken, reclama dela Dr. Strussberg o suma de 10,250,000 mărçi, séu 15,812,000 franci. Acestu din urma departe de a consenti la plat'a acestei sume reclama la rëndulu seu dela guvernulu o indemnisiatiune de 5,500,000 mărçi séu 6,875,000 franci, că restu de venitulu ce vechi'a compania ar' fi trebuitu se incasseze.

Camatari'a in Sibiu. „Kelet“ dela 25 Ian. publica sub acestu titlu unu articlu lungu, din care estragemu urmatórele: Tóte legile aduse in contra camatariei (usurei) au avutu péna acuma numai efectulu unoru mediulóce paliative. Acést'a o do-

vedesce istori'a intréga a legiloru asupra usurei péna la legea nóstra cea mai nóua (din 1878). O mesura de jumetate numai a acestei legi din arma si o urmare fórté trista a ei voiescu se-o illustreza printr'unu esemplu batatoriu la ochi.

Dupa legea de susu nu se adjudeca mai multu de 8%; déca inse camatariulu inainte de a intrá legea in vigóre a cástigatu dreptulu de executiune pentru pretensiunea s'a séu, déca baséza aceea-si pretensiune pe unu contractu incheiatu inaintea judecatoriului, legea aceea nu se mai póte aplicá asupra acestoru casuri, care va se dica, că matariulu ié si de aci incolo dobondea stipulata fia si de 1000 per cente. Urmarea este, că victimele camatariei, ba chiaru si successorii loru nevinovati, trebuie se suspine si dieci de ani in lantiurile de sclavu ale usurei si esistenti'a a nenumerate familii e nimicita. Se cautamu in privinti'a acést'a unu esemplu din orasiulu nostru (Sibiu.)

Mare e si la noi numerulu camatariloru. Cunoscu pe unu industriasiu, care mai bine traiesce din usura, decâtu din munc'a s'a onesta. Dela acest'a n'am potutu scóte césorniculu unu baietanu, decâtu numai platindu-i pentru fie-care florinu 20 de cruceri la luna adeca 240 per cente. Este aci mai departe nevast'a unui maioru c. r., care e indatinata a luá 10 cruceri pe luna pentr'unu florinu adeca 120 per cente s. a. Aci mai enumera unele casuri si dice, că intre camatari se distingue cu deosebire unu polonu si unu serbu, apoi continua asia :

Lumea asia crede, că numai ómeni usiori de minte potu se intre in ghiarele unoru asemeni camatari. Se insiéla. Sunt si de acesti'a; dér' sunt destui si de aceia, cari in urm'a unei dure necesitati si in sperantia, că se voru liberá iute de datorita — care sperantia se vede desce apoi că a fostu vana — se adreséza la asemeni monstri de camatari. Acesti'a apoi le suge sangele si medu'a cá si nesce polipi cu o miia de braçié. Intre altele se intemplá, că doi oficiali reg. ung. dela controlulu de finance, cari au fostu binecuvantati dela prevedintia cu familii pe atâtu de mari, pe câtu de micu le erá salariulu, in strimtorarea loru momentana imprumutara 300 fl., se 'ntielege că cu interesele obicinuite de 60% si pe o luna. Neputendu se solvéscu capitalulu au platitu multu. timpu câte 15 fl. pe luna cá interesese si acesti bani 'i platea punctulu. Deodata se pomenescu, că sunt trasi in judecata; camatariulu lasa se i se licuideze de cátra judecatori'a cercuala 30 fl. 82 cr. cá spese, adauge apoi interesele, cari pe câtu a duratu processulu n'au fostu platite si s'au urcatu la sum'a de 344 fl., la capitalulu si secuestréza salariulu ambiloru datornici pentru sum'a de 674 fl. 82 cr. si 60% interese.

Acuma incepe oper'a infinita a lui Sisiphu pentru sermanii oficiali: in Decembre 1872 li s'au trasu din salariu 101 fl. 52 cr.; au mai remasu 575 fl. 30 cr.; se adausera cá interesese pentru Ianuaru 1873 15 fl.; datorita crescu la 588 fl. 30 cr.; din salariu li s'au trasu in Ian. 1873 16 fl. 92 cr.; remasera prin urmare 571 fl. 38 cr.; s'au mai adausu cá dobondea 15 fl. pentru Februaru; datorita se urcu la 586 fl. 38 cr.; s'au trasu din salariu in Februaru 16 fl. 92 cr.; remasera 567 fl. 46 cr.; pentru Martiu 1873 se mai adausera 15 fl. cá interesese; datorita se facu de 584 fl. 46 cr. s. c. l. — si asia merge mai departe péna la 14 Aprile 1878, de candu este datatu conspectulu socoteliloru (Rechnungs-Ausweis) celu am inaintea mea. — „Kelet“ arata aci că pe acestu conspectu figuréza numele „onestu“ alu camatariului: „A. von K. k. pens. Cassier“ unu adeveratulu némesiu (nobilu) lesiescu. —

„Dupa conspectulu propriu alu lni A. v. K. si alu oficiului reg. ung. de dare din Sibiu acesti bieti oficiali de comptabilitate reg. ung., pe cari nu-i póte plange omulu destulu, au platitu pentru capitalulu imprumutatu de 300 fl. — pe care l'au fostu restituitu deja de totu séu in cea mai mare parte in interesele lunare de câte 15 fl. platite péna la incusarea datoriei — dela Decembre 1872 péna la Aprile 1878 sum'a de 1020 fl. 72 cr. un'a miia dóue dieci florini 72 cr., si péna la Augustu 1893 voru mai plati 3150 fl. 81 cr., cu totul in locu de 300 fl. voru plati 4171 florini 53 cr.! Si acestu pecatu, care striga péna la alu siéptelea ceriu, se comite sub scutulu legoi, cu legea in mana striga unu astfelu „de adeveratulu „banditu in fracu“ cátra victim'a s'a: „la bourse ou la vie!“ (Burs'a ori viéti'a!)

„Fiindu-i mila órecui de acesti doi ómeni, pe cari i-au ruinatu de totu A. von K., a facutu acestuia propunerea, că i va dá, pe langa cei o miia si câteva sute de florini, ce ia capetatu péna acuma, inca 300 fl. numai se renuntie la pretensiunile sale legale ulterioare, — dér' a fostu respinsu, ba i s'a secastratu unuia din cele doue victime inca si o polizza verhia de asigurarea vietiei sunatóre pe 1000 fl., i s'a licitatu si a fostu cumperata cu 10 fl. de cátra unulu din fiii camatariului!

Cunóscemu noi, dice „Kelet“ mai departe, acea teoria placuta, dupa care si banii trebuie considerati de pretiu si s'ar' poté cere pentru intrebuintiarea loru atata câtu póte capéta omulu. Unde ne duce intrebuintiarea acestei teorie, nu trebuie se-o mai spunemu: rezultatulu ei este totodata darapanarea materiala si morala! Credemu, că scopulu, ce cuprinde tóte in sine, alu ori-carei legislatiuni bune, este, de a aduce câtu mai multu in consonantia dreptulu (iust), ce se manifesta in legile positive, cu ecuitatea (aequitas). Cu privire la camataria sta inse dreptulu din timpii cei mai vechi péna in dilele nóstre intr'o contradicere aprópe directa cu ecuitatea si in punctulu memoratu alu celei din urma mesuri legislative privitoare la camataria, nu este altu decâtu o concessiune facuta in detrimentulu ecuitatii nemilósei camatariei, care omóra corpulu si spiritulu!

Acea, cari inainte de 1878 si-au asigurat prin executiune séu contractu camata mai mare de câtu 8 per cente, ar' trebui se se multiamésca cu venitulu celu fara de lege trasu péna acuma, si ar' trebui se le concedemu acelor'a, cari péna acuma au platitu dobondeu mai mari de 8%, că provocandu-se la lege se se scape de sarcina suportabila ce-i apasa. In fine apeléza „Kelet“ la corpurile legiuitoare, cá la legea privitoare la pedepsirea camatariei si mai adauga o novela, dupa care interesele stipulate inainte de intrarea in vigóre a legi asupra usurei dela 1878, cari trecu peste 8 per cente, se nu se póta executa.

Selagiu 30 Decembre 1879.

Respunsu D-lui Pasc'a.

(Fine.)

Ce se tiene de trebile nóstre bisericesci si scolari in tractulu Bredului concedu, că le cunóscemu d. Pasc'a din relatiunile periodice, dér' negu, că se le cunósca din esperientia. Relatiunile protopopulu Bredului nu voru fi facéndu ceva icóna frumósá dela starea trebiloru in tractulu Bredului, pentr-că acestu barbatu devotatu causei bisericesci si scolastice are datin'a acea puçinu diplomatica de a fi sinceru chiaru si acolo, unde 'si strica siesi. Acést'a e caus'a, că dinsulu n'a fostu nici-odata si póte — nu este nici-acum persóna grata si a fostu pretoritu cá protopopu de preoti simpli, de teneri abia esiti din teologia, ma si de moralisti. Aceste casuri inca le vei scé, dle Pasc'a, si vei fi de o parere cu mine, celu puçinu de asta-data; cá trebuie se aiba protopopulu tractului acestui-a multa abnegatiune de sine si unu raru gradu de devotamentu pentru caus'a biserice si scóle, cá si dupa atâte nedreptati se faca aceea, ce face elu. Pre langa tóte aceste eu totusi m'asiu bucurá fórté, déca ar' stá mai alesu caus'a invetiamentulu in tóte tracturile diecesei nóstre, celu puçinu asiá de bine, cum stá in acestu tractu. Ce e bunu in tractulu acest'a de buna sém'a e si meritulu protopopulu, ce e reu — bine dici dt'a de asta-data — nu e vin'a lui ci a impregiariloru.

Dlu Pasc'a apera — mai incólo — pe „prudentele si stimatulu barbatu“ Mihálka et consortes cu aceea, că ce au facutu, au facutu, că se nu fi vecsati din partea ruteniloru etc. si cá se póta respirá mai liberu. Bravo! dle Pasc'a. Asiá déra dupa dt'a nu „salus reipublicae“ ci comoditatea si folosulu privatulu „suprema lex esto“. Candu si legea ne dá dreptu si datorinti'a ne este a ne dechiará in contra unui „proiectu de lege“, pe care 'lu tienemu stricatiosu pentru binele publicu, déca ne este amenintiata „pacea interna séu esterná“ privata, séu avemu se ne asteptamu la neplaceri personale, se nu ne dechiaramu contr'a, ci pro? déca ne-ar' atacá cineva biseric'a, natiunea, limb'a, se nu-le aperamu, ci se dăm si noi in ele, de cumva acést'a ne aduce folosu personalu. Déca acést'a se numesce prudintia, óre ce se numesce lasitate, reutate si egoismu? Frumóse invetiaturi morale si politice dela unu preotu! Dle, dle Pasc'a, prin aperarile d-tale vei deveni inca nemuritoriu. Ce norocu pe dlu Mihálka et con-

